

CEL MAI MARE FOR NAȚIONAL AL ISTORICILOR ROMÂNI DIN ULTIMELE PATRU DECENII

Doctor în istorie **Silvia CORLĂTEANU-GRANCIUC**
Institutul de Istorie al AȘM

În zilele de 25-28 august 2016, la Cluj-Napoca, și-a ținut lucrările primul Congres Național al Istoricilor Români, acțiune științifică care a întrunit peste 500 de participanți. Programul Congresului cita prezența, cu comunicări științifice, a circa 450 de istorici din România, Republica Moldova, Ungaria, Serbia, Italia, Austria, Germania, Franța, Israel și Canada. După cum au catalogat-o istoricii din România, aceasta a fost cea mai valoroasă manifestare științifică din domeniul istoriei din România din ultimii 36 de ani menită a „...reăseza, pe baze sigure, prestigiul istoriei ca formă de cunoaștere a vieții omenirii și poporului român, de revigorare a cercetării științifice în domeniu, de reconsiderare a statutului istoricului în societate și de asigurare a statutului de disciplină școlară a istoriei, la toate clasele și profilurile, în acord cu importanța cunoașterii istorice” (<http://cnir.conference.ubbcluj.ro>).

Alături de principala instituție organizator, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, au colaborat Academia Română, Comitetul Național al Istoricilor din România, alte instituții. Printre coorganizatori s-a numărat și Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei, avându-l pe directorul institutului, dr. hab. Gheorghe Cojocaru, în calitate de membru în Comitetul științific al Congresului. Delegația istoricilor din Republica Moldova a însumat un număr impunător de 17 cercetători de la Institutul de Istorie al

AȘM, fiecare prezentând un subiect relevant.

Congresul Istoricilor Români s-a constituit, după spusele organizatorilor, într-un dialog al tuturor istoricilor români importanți. Lucrările congresului s-au ținut în circa 50 de ateliere tematice. Subiectele abordate au cuprins o gamă extrem de variată de chestiuni dintre cele mai importante la etapa actuală, precum: noile direcții de cercetare în domeniul istoriei vechi; metodologie și metode, analiză și interpretare în arheologia din România; utilizarea informaticii în cercetările arheologice; probleme de istorie economică și socială în Evul Mediu; comerțul extern al Țărilor Române; istorie regională; comunitățile istorice românești din vecinătatea României; românii din Balcani (aromânii și meglenoromânii); relațiile internaționale în Europa Centrală și de Est în secolele XVIII–XX; problema elitelor din spațiul românesc; probleme ale minorităților; probleme de cultură spirituală laică și ecleziastică; abordări ale vieții de familie în spațiul românesc; istorie orală; istoria mobilității.

Cum congresul a marcat și împlinirea a 100 de ani de la intrarea României în Primul Război Mondial pentru eliberarea Transilvaniei, temei conflagrației mondiale i-au fost oferite mai multe ateliere. Printre cele mai relevante au fost subiectele de cercetare referitoare la: armata română în Primul Război Mondial; anul 1918 în Istoria Românilor; participarea populației în conflagrația mondială; consecințele demografice ale

Primul Congres Național al Istoricilor Români,
25 august 2016

Acad. Ioan Aurel Pop, rectorul Universității
„Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca

războiului; memoria colectivă a războiului; războiul în filmul artistic.

Alte ateliere au abordat subiecte la fel de incitante, precum istoria bancară în România; istoria universităților din spațiul românesc; probleme actuale în istoriografia juridică; perioada interbelică românească; istoria celui de-al Doilea Război Mondial; evoluția postbelică a Europei; probleme legate de istoriografia comunistă în Europa Centrală și de Est; orașele din România în anii regimului comunist ș.a. Un șir de ateliere grupau expuneri de cercetări în jurul diverselor chestiuni legate de sursele vechi și noi; edițiile critice; bibliografii ale multor probleme; arhivistică și documentologie; presă, arhive, reclamă etc.; norme și principii de editare a documentelor. Toate aceste titluri de ateliere, care au însumat sute de comunicări, au venit să sublinieze rolul integrator al istoriei în raport cu alte discipline socioumanistice.

Lucrările au fost deschise prin discursul academicianului Ioan Aurel Pop, intitulat „Meseria de istoric la începutul mileniului al treilea”, care, o dată în plus, a subliniat faptul că „...viața oamenilor care au trăit în trecut este considerată de către înțelepți memoria colectivă a comunității pământești. Cu alte cuvinte, de-a lungul timpului s-au adunat fapte, întâmplări, evenimente, procese etc. care se constituie în zestrea omenirii, în patrimoniul societății, într-un adevărat tezaur de viață”. Academicianul Ioan Aurel Pop a trecut în revistă realizările în timp ale marilor istorici români: Alexandru D. Xenopol, David Prodan ș.a. subliniind faptul că „...istoricul nu poate reînvia lumea revolută pe care o studiază, dar se poate apropia de ea cât mai mult, o poate reconstitui cât mai aproape de ceea ce a fost, dacă respectă „regulile jocului” verificate de secole și de generații întregi de specialiști”.

Rectorul prestigioasei universități din România, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, în discursul său s-a arătat întristat de faptul că în prezent, se întrezărește o tendință de depreciere a istoriei ca disciplină. Această depreciere istoricul a văzut-o în derapajele din timpul regimului comunist (când trecutul a fost parțial falsificat, glorificat ca fiind alb și imaculat etc.), excesele naționaliste și protocroniste, denigrarea românilor și trecutului lor după 1989 etc. În concluzie, academicianul a subliniat faptul că „...ar fi bine să veghem cu toții ca toate admirabilele descoperiri și invenții ale lumii contemporane să servească omului creativ și creator, omului cercetător și omului moral, nu omului-robot, distorsionat și manipulat”. Prin aceasta, declară istoricul, se dorește „...să reconferim ființelor și comunităților umane demnitatea, capacitatea de alegere și de judecată, discernământul și creativitatea, spre revigorarea idealu-

rilor care au făcut posibilă lumea și care se bazează pe cunoaștere și pe cunoștințe, pe comparație și pe credință, pe dialog, pe dreptate și adevăr, toate acestea subsumate binelui individual și general. Științele istorice cultivă toate aceste valori, ceea ce înseamnă că ele cultivă viața omului și a comunităților umane, trăită în cunoștință de cauză, întru demnitate și onoare”.

Lucrările congresului s-au desfășurat de la ora 9.00 dimineața până la ora 20.00 seara, întrunirile fiind organizate pe ateliere în aulele Universității „Babeș-Bolyai”. În fiecare zi a lucrărilor au avut loc câte două sesiuni în plen și, în paralel, câteva mese rotunde pe cele mai vizate probleme contemporane de istorie, noi metodologii de cercetare, arhivistică și didactică istorică.

Prelegeri în plen au susținut academicienii Dan Berindei, Victor Spinei, Alexandru Zub, Dinu Giurescu: despre menirea istoriei astăzi, despre istorism și conștiința de sine, despre școală, astăzi. O atenție deosebită au suscitât comunicările prof. dr. Șerban Papacostea, dr. Ovidiu Cristea, prof. dr. Gheorghe Cliveti, prof. dr. Ioan Scurtu, prof. dr. Bogdan Murgescu, prof. dr. Vasile Pușcaș, dr. Ioan Drăgan ș.a.

În finalul congresului a fost adoptată o rezoluție despre menirea și importanța istoriei în întreaga societate românească.

Pe parcursul congresului, de la deschidere și până la închiderea lucrărilor s-a desfășurat Târgul de Carte istorică de la diferite edituri, participanții beneficiind de reduceri substanțiale la cărțile procurate. În pauzele între ateliere și sesiuni aveau loc lansări de carte cu prezența autorilor, editorilor sau a celor care au pregătit edițiile lansate. Astfel, în cadrul Congresului, au fost lansate un șir de lucrări: *Istoria Transilvaniei*, în trei volume, ed. a III-a, coord. Ioan Aurel Pop, Thomas Năgler, Magyari András; Cătălina Mihalache. *Copilărie, familie, școală: politici educaționale și receptări sociale*, Iași, 2016; Liviu Brătescu. *Liberali versus conservatori: monumente publice și memorii concurente în România modernă (1866–1914)*, Iași 2016; Epaminonda I. Stamatiaide. *Biografiile marilor dragomani (interpretări) greci din imperiul otoman*, tradusă din limba greacă de Constantin Erbiceanu, București, 2016; Dan Dumitru Iacob. *Elitele din Principatele Române în prima jumătate a secolului al XIX-lea*, Iași, 2016 ș. a.

Delegația istoricilor din Republica Moldova s-a remarcat prin comunicările inedite prezentate, prin conținuturi profunde și actuale, prin dezbateri suscitete în cadrul atelierelor.

Congresul Istoricilor Români își propune organizarea manifestării în termeni bienali, Iașul fiind desemnat orașul unde va avea loc cel de-al doilea congres.